

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 1. Proponitur, & resolvitur Controversia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](#)

DISPUTATIO XV.

ANAD CERTITUDINEM FIDEI REQUIRATUR, UT
EVIDENTER INNOTESCAT CREDITURO, DEUM
REVELASSE NOSTRAM RELIGIONEM.

706. **A** Liter solet hæc quæstio proponi ab aliquibus, nimirum: An evidens fit, quod Religio Catholica, sive mysteria nostræ Religionis sint à Deo, ac proinde, an sit evidens, quod sit vera: Cæterum ut certa ab incertis distinguamus, & declaremus seismus, in quo exagitatur præsens controversia, notare oportet, dupliciter posse fidem nostram considerari. Primo, respectivè ad illos, qui immediatè fidem acceperunt, & revelationem à Deo, ut illa acceperunt primus Angelus, Prophætæ, & Apóstoli, de quibus tanquam probabilius diximus, habuisse evidentiā in attestante, atque exinde etiam habuisse evidentiā de Religione Catholica, ut constat à num. 523. Unde controvergia pœlens non exagitatur in hoc primo sensu. Secundo, considerari potest fides nostra respectivè ad fideles, ad quos testimonium divinum mediate pervenit per Prædicatores, atque per ordinaria media præsentis providentia, ut communiter advenit ad fideles; arque in hoc sensu exagitatur difficultas, an nimirum relata ad istos mysteria Religionis Catholicae sint evidenter vera, & Religio Catholica non solum sit evidenter credibilis, & credenda, sed sit evidenter vera? quare duo hic possunt inquiri, quæ per duas assertiones resolvemus. Primum erit, an fides divina secundum se exigat præviā evidentiā de veritate sui objecti; proutq[ue] relata ad omnes fideles sint evidenter vera. Secundum, an saltu in nobis fides Catholica, sive Religio Catholica sit evidenter vera.

SECTIO I.

Proponitur, & resolvitur Contro-
versia.

pliciter considerari possunt; uno modo in speciali, & sic non possunt esse simul visa, & credita, sicut dictum est: alio modo in generali, scilicet sub communi ratione creditibiles, & sic sunt visa ab eo, qui credit; non enim credere, nisi videat ea esse credenda, vel propter evidentiā signorum, vel propter aliquid ejusmodi. Vide num. 712.

Unde Cajetanus in eo articulo hæc habet: 708.
Ut habitus infusus prebeat, & pariat in suo a-
etiam evidentiā sibi consonam, qua jam explica-
ta est, scilicet evidentiā credibilitatis eorum,
qua sunt fidei, & infra: aliis sufficit evidentiā ex
fide digno testimonio, quoniam evidentiā credibi-
litatis est ut ratio assensus, ac per hoc perficiens
est habere ex lumine fidei assensum, & rationē af-
fensus, scilicet evidentiā, quam habere assensum
tanum, & ideo assensus omnibus communis est,
qualitercumque fidem habentibus; evidentiā au-
tem perfectoribus in fide convenienter. Id est (ut a-
libi docet) illis, qui habuerunt evidentiā in
attestante. Hanc sententiam sequuntur ferè o-
mnes Theologi cum Eximio Doctore disp. 3.
de fide l. 8. Bellarmino tomo 2. controvergia
4. lib. 4. cap. 3. Catd. de Lugo disp. 2. de fide.
Cæterum mihi maximi ponderis temper fuit,
& revera est singularissima illa expressio, qua
Exim. Doctor in loquendo semper modestissi-
mus hanc conclusionem tradit, eam quippe adeo
veram judicat, ut dicat esse certam de fide.

Eū ejus verba disp. 3. l. 8. n. 5. Oportet 709.
advertere, duobus modis pervenire ad aliquem
divinum testimonium; primo, immediate, ut
v. g. ad Angelum, vel ad Prophetas omnes, vel
aliquos. Secundo, mediate, sicut peruenit ad fide-
les, per Prædicatores fidei, ut infra contra ali-
quos hereticos ostendemus. Quando fides pro-
ponitur hoc posteriori modo, certum de fide est,
& experimento cognitum, non esse necessariam
evidentiā divini testimonij, quia constat sim-
plices fideles, immo omnes sic credentes, non ha-
bere hanc evidentiā ipsius revelationis, sed solū
credibilitatis ejus, & quamvis sapientiores
majorem quandam humanam certitudinem ha-
beant, non transcendit fidem, & ad summum
pervenire potest ad gradum evidentiā moralis. ex
his ergo satis constat, non esse de necessitate fidei
secundum se spectata evidentiā Dei revelan-
tis, seu, quod revelatio sit à Deo.

Affero 1. cum secunda sententia: Religio 710.
Catholica licet sit evidenter credibilis, & cre-
denda, at non est singulis fidelibus evidenter
vera; unde evidentiā de veritate objecti, cui
assentimur non est de necessitate fidei secun-
dum se. Probatur 1. Ratione fundamentali
Eximij Doctoris: quod est de necessitate fidei
secun-

707. **P**rima sententia tenet Religionem Catholicae relata ad omnes fideles esse evidenter vera. ita Elizalde in opere de forma veræ Religionis querendæ, & inveniendæ quæst. 19. & 21. quem sequitur unus vel alter Recentior. Citari solet pro hac sententia D. Thomas 2. 2. quæst. 1. art. 4. ad 2. & Exim. Doctor; immerito quidem, nam oppositum expressè docent, ut statim videbimus. Secunda sententia docet: Religionem Catholicam relata ad omnes fideles nequaquam esse evidenter vera: ita D. Thomas loco ab Adversariis citato, ubi solum docet esse evidenter credibile, & sic dici visum à credente, prout videt eam credendam esse. En eius verba: *Ad secundum dicendum, quod ea, qua sunt fidei du-*

secundum se, est necessarium singulis ad credendum; atqui evidens de veritate objecti non est necessaria singulis ad credendum, ut ostensum est num. superiori; ergo non est de necessitate fidei secundum se. Confirm. 1. Quod per se alicui convenit semper, & ubique convenit; atqui fides, quæ reperitur in rudibus, & in doctis, non convenit conjungi in eodem inreleatu cum evidens de veritate objecti per fidem attacti; ergo evidens de veritate objecti per fidem attacti, non est de ratione fidei secundum se. Confirm. 2. Potest dari sufficiens approximatio ad credendum fide divina mysterium, quin necessitatibus intellectus ad assensum mysterij, ut supra diximus, & statim etiam dicemus, ostendendo qualis sit tendentia fidei in divinum testimonium, qua tale; atqui, si ad sufficientem approximationem requireretur evidens de veritate objecti, non posset intellectus non assentiri; objectum enim, quod appetit evidens, intellectum rapit ad assensum, ut sœpe diximus, & experientia demonstrat; ergo non prærequiritur evidens de veritate mysterij credendi per fidem tanquam necessaria approximatio ad objectum divinæ fidei.

711. Probatur 2. & explicatur ulterius eadem ratio; divinum testimonium non est objectum formale fidei, si sumatur præcisè ut res quædam naturam suam habens connexam cum altero, vel ut doctrina: sed quando sumitur tanquam testimonium, ut constat à num. 558. atqui, ut accipiatur tanquam testimonium necessare est, ut voluntas liberè moveatur assensu propter infallibile Verbum Dei, non quia repræsentatur evidenter existens, sed præcisè, quia repræsentatur illi ut obligans ad talem assensum, sicutque intimatur voluntati obligatio imperandi illum altiore assensum per simpliçem adhæsionem ad Verbum Dei qua tale, taliter, ut Prophetæ, qui habuerunt evidenciam in attestante, non potuerint assentiri mysterio propter divinum testimonium, qua testimonium, nisi ex tali animi præparatione assensum imperarent, ut quamvis deficeret illa evidens, & manerer sola obligatio credendi assensum illum imperarent; ergo evidens de veritate objecti, cui per fidem assentimur, non est de necessitate fidei secundum se. Maj. & conseq. tenent, min. vero probatur: si aliquis habens evidenciam de existentia divinæ revelationis connexæ metaphysicè cum mysterio ita affereret: assentior mysterio ratione revelationis, quam evidenter cognosco existentem, & connexam cum mysterio, non assensurus, si hanc evidenciam non haberem, licet mihi proponeretur cum evidenti obligatio credendi; talis quippe esset infidelis, ideoque assensus modo præstitus non esset fidei, atque adeò non recipiceret divinum testimonium, quæ testimonium, sed non ex alia ratione, nisi quia voluntas non imperaret liberè illum assensum ex animi præparatione

ad imperandum, licet non haberet evidenciam de veritate objecti, sed solum obligationem imperandi assensum absque formidine propriæ Verbum Dei; ergo assensus fidei ex hac antimi preparatione oriri debet, ut sic fidei, & ut attingat divinum testimonium, quæ testimonium; quapropter libertas quoad speciem, si non requirat exclusionem cuiuscunq; assensus, modo, quo illum explicant Adversarij, cum quibus egimus num. 561. sed latius ad illam sit proxima facultas ad actum fidei, vel infidelitatis; quæ optimè componi poterit cum evidens in attestante libertas, non solum quoad exercitum, sed etiam quoad speciem relatè ad actum divinæ fidei.

Confirm. 1. Fides, ut omnes Theologitæ, juxta doctrinam Scripturæ, Conciliorum, & Patrum, non potest esse coacta, sed libera, unde August. tract. 26. in Joannem, Intra quæquam Ecclesiam potest nolens, accedere ad altare potest nolens, accipere potest Sacramentum nolens, credere non potest, nisi volens: atqui, si ad assensum fidei, qui per simplicem adhæsionem niti debet testimonio divino, quæ testimonio, non esset necessaria illa libera, & pia voluntatis affectio, qua voluntas moverit ad imperandum, licet deficeret evidens, & solum manerer obligatio credendi absque formidine, nulla assignari posset ratio, quare actus fidei non posset esse necessarius, & quare non posset necessitati à Deo intellectus, ut sine libero voluntatis imperio elicetus actus, qui reverè esset actus divinæ fidei, nixus testimonio divino, quæ testimonio, ut expediti constabit; ergo &c. Confirmatur 2. & quidem validissimè ex S. Parente Ignatio, qui tanquam Sanctorum doctrinam certissimam impónit ad Catholicam fidem non requiri evidenciam de veritate, sed de obligatione credendi à Deo imposta; ideoque eam voluntati obediens normam esse; sic enim habet epistola de obedientia num. 18. Postremasubjiciendi iudicij ratio est, cum facilius, turpissimum erit apud sanctos Patres in more posita, ut statuatis vobisच ipsi, quidquid superior precipit, ipsius Dei præceptum esse, & voluntatem, atque, ut ad credenda, qua Catholicæ fides proponit, totu; animo, assensuque vestro statim incumbit, sic ad ea facienda, quacumque superior dixerit caco quodam impetu voluntatis parente cupiditate nilla prorsus disquisitione feramini. Expendantur bene ista verba, & apparebit tota doctrina nostra urgentissimè confirmata.

Confirm. 3. ex S. Thoma, qui querit, 712 quando ratio humana demonstrativa de aliqua veritate præcedit, fidem minuat, vel totaliter excludat meritum fidei, juxta illud divi Gregorij: *Fides non habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum.* Et responderet 2. 2. art. 10. ad 1. per hæc verba: *Ad primam ergo dicendum quid Gregorius loquitur in casu illo, quando homo non habet voluntatem crederi ea, quæ sunt fidei, nisi proper rationem in dulam.*

dicitam, quando autem homo habet voluntatem credendi ea, que sunt fidei ex sola autoritate divina, etiam si habeat rationem demonstrativam ad aliquid eorum, puta ad hoc, quod est Deum esse, non propter hoc tollitur, vel diminuitur meritum fidei. Quae verba D. Thomae totam nostram doctrinam compendiosè continent, si mūlque tradunt sensum, in quo D. Thomas, aliqui Patres docent, fidem esse obscuram, id est, quatenus nullo modo exigit evidentiā de veritate ex modo suo tendendi, & adhērendi testimonio divino quā tali; ex quo apparet, D. Thomam in eo articulo assumere verbum mino, non solum prout significat partem collere, sed prout significat omnem fidei rationem, & meritum detrahere, & extenuare, ita, ut juxta subjectam materiam possit jam in uno, jam in altero sensu accipi, ut legenti articulum illum confabat. Eadem etiam doctrinam expressè tradit quæst. 1. art. 4. in corpore; quæ omnia confirmari etiam possunt ex Innoc. XI. inter 65. Propositiones damante 19. quæ sic habebat: *Voluntas non potest efficiere, ut assensus fidei in se ipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.* Ex quibus etiam apparet, quomodo fides non posse attingere divinum testimonium, quā testimonium, sed quatenus constituit rem quandam, sive identitatem extremitum cum medio connexam cum altera, nempe cum identitate extremitorum inter se, moventem ad assensum, quin potius movere, & quidem independenter à libero voluntatis imperio; quod repugnat actui respiciendi divinum testimonium, quā testimonium.

714. Probatur 3. conclusio: evidentiā abstrahendō à Metaphysica, Physica, & suprema morali, est apparentia convincens intellectum, ita, ut vel necessitetur, vel saltem sine imperio voluntatis sufficenter trahatur ad assensum objecti absque formidine de opposito: atqui, ut firmissimè credamus, non requiritur apparentia modò explicatò convincens intellectum de hoc, quòd Deus revelavit nostram Religionem; ergo Religio Catholica, licet sit evidenter creditibilis, & credenda, non est singulis fidelibus evidenter vera. Probatur min. ut certò & sine ulla formidine, & dubitatione credamus, Deum revelasse nostram Religionem, satis est, quòd agnoscamus evidenter obligationem credendi Deo absque formidine captivandò intellectum in obsequium fidei; atqui si prærequireretur evidentiā de veritate Religionis Catholicæ ad credendum fide divina Religionem Catholicam, non sufficeret ad credendum evidentiā de obligatione credendi Deo absque formidine, neque maneret locus ut captivaretur intellectus in obsequium fidei; ergo &c. Probatur min. quando aliquis cognoscit evidenter veritatem ex aliquo medio evidenter cognito ut existente, & ut conexo cum ea veritate, si ex animi præparatione

R. P. Gorazd Theolog. Tom. I.

non sit paratus ad credendum ex præsupposita evidentiā de tali obligatione credendi, licet non daretur evidentiā de veritate rei, quæ dicitur, sed insuper requireret evidentiā de veritate objecti, nec captivaret intellectum neque in re, neque in animi præparatione, sive ex modo assentiendi propter dicentis testimonium quā tale; quænam enim esset, nisi illa forsa captivitas intellectus, si quis diceret: nihil credam, quia Deus dicit, nisi postquam per aliud medium habuero evidentiā de veritate rei? ergo &c.

Confirm. 1. Ut captivetur intellectus in obsequium fidei, necesse est, ut intellectus amplectatur testimonium divinum, quando cognoscitur obligatio assentiendi propter illud, licet ex nullo alio medio à testimonio distinetur ostendatur veritas rei, quæ creditur; si autem, explicit Adversarij in quo sicut captivitas intellectus ad fidem divinam requisita; atqui si necessaria esset singulis fidelibus ad credendum necessitate fidei secundum se evidentiā de veritate objecti, nunquam posset componi cum divina fide talis captivitas intellectus, ut ex terminis patet; ergo &c. Confirmatur 2. ex 19. Propositione ab Innocentio XI. damnata, & adducta num. 714. Ideo captivatur intellectus in obsequium fidei ex imperio voluntatis, quia voluntas ad imperandum assensum sine ulla formidine propter meritum Verbi Dei representatum non attendit ad evidentiā, per quam Verbum Dei representetur reverè existens, sed ad evidenter obligationem ita imperandi, ideoque damnata est sententia eorum, qui dicebant, non posse voluntatem efficere, ut fidei assensus sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium; cùmque rationes præviæ solum imbellant ad assentendum obligationi credendi, non verò ad assentendum existentiæ testimonij divini aut veritati objecti credendi, manet quoque damnata sententia, qua docebat, non posse ex imperio voluntatis intellectum in eo casu magis firmè assentiri; sed ex eo, quòd ita posse assentiri, intellectus ideo captivatur, quia non exigit ad illum assensum præviā evidentiam de veritate objecti crediti; ergo &c.

Respondebis, captivitatem intellectus ad fidem divinam requisitam in eo stare, quòd præsupposita illa evidentiā inferiori de veritate objecti, quod revelatur, intellectus relinquendò motiva evidentiæ asurgat ad altiorem assensum per simplicem adhæsionem ad Verbum Dei. Contra tamen 1. Postquam præcessit illa evidentiā per inferiora motiva ad Verbum Dei, evidenter cognoscit intellectus infallibile Verbum Dei evidenter propositum mereri altiorem assensum supra assensum præviū fundatum in motivis inferioribus; atqui intellectus non captivatur assentiendo objecto evidenter cognito, juxta meritum evidenter cognitum in objecto, nisi simul ex animi præparatione

Uuu
paratione

paratione paratus sit ad credendum, quamvis abeatur evidentia, & solum maneret evidens obligatio ita credendi, ut jam antea præmonui num. 563. agendō de evidentiā in attestante; ergo &c.

717. Contrā 2. Si intellectus non determinetur à voluntate ita in animo præparata, quando elicit piam affectionem imperantem actum fidei, nunquam assentiretur alicui objecto per fidem supra veritatem evidenter cognitam, & supra meritum objecti evidenter cognitum; atqui intellectus, qui nunquam ita assentitur, nullo modo dici potest captivari assentiendo in obsequium dicentis; ergo &c. Contrā 3. Ideo, ut Adversarij ipsi fatentur, judicia prævia ad actum fidei non sunt præmissæ, neque actus fidei est discursivus, quia actus fidei non elicetur juxta meritum contentum solum in judiciis prævijs, sed juxta altius meritum infallibilis Verbi Dei, quod judicia illa propria ostendunt; ergo, si judicia illa prævia ex necessitate deberent esse evidens cognitio verbi Dei reverā existentis, nunquam assureret intellectus supra meritum veritatis evidenter cognitæ ut existentis; quomodo ergo staret intellectus captivitas? quam magna sit hujus argumenti vis, facile ostendetur, si ad Scripturam, & ad primitivam Ecclesiam recurramus. Quare

718. Probatut 4. conclusio, in hoc nimirum principio, quod non possumus, nec debemus certò credere, Deum aliquid revelasse, nisi de revelatione habemus evidentiam convincentem, fundatur incredulitas sapientum hujus mundi, quorum sapientia, ut ait Apostolus 1. Corinthiorum 3. stultitia est apud Deum: atqui Adversarij stabilunt hoc principium, ut doceant, Religionem Catholicam esse evidenter veram, hancque evidentiam requiri in singulis fidibus ad credendum; ergo &c. Probatut min. Sapientes hujus mundi, quando illis proponitur, Deum revelasse nostram Religionem, ideoque firmissimè credendum esse illi, statim postulant, ut hoc probetur evidenter evidencia convincente intellectum, simulque adjungunt se non posse, nec debere firmiter hoc credere nisi rationibus evidentibus convincantur; & cum rationes evidentes non appareant hic pro veritate Religionis Catholicæ, exinde pertinaciter nolunt credere, juxta illud Thomæ Joannis 20. *Nisi videro, non credam;* quare Paulus 1. Corinth. 1. dixit: *Scriptum est enim, perdam sapientiam sapientum, & prudentiam prudentum reprobabo;* quomodo enim non reprobabitur cum sapientia, quæ impedit, ne intellectus captivetur in obsequium fidei, eò quod non cognoscit evidenter veritatem, licet cognolcat evidenter obligationem credendi, & le captivandi; ergo &c.

719. Confirm. 1. Initio Ecclesiae sapientes hujus mundi existimabant, non esse credendum, Deum revelasse nostram Religionem, nisi revelatione probaretur evidenter; & quia evidenter

non probabatur nobebant credere, ideoque non multi sapientes crediderunt, neque electi fore ad fidem, ut ibidem ait Apostolus: *Videnti vocacionem vestram fratres, quia non multa sapientes secundum carnem, non muli patentes, non multi nobiles, sed quae stulta sum mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes;* & converso simplices, & indocti, cum non niterentur eo principio, firmissime crediderunt non solum verbis, sed etiam factis, & operibus sanctissimè vivendo, & fortissimè moriendo pro Christo testati sunt, se firmissimè credidisse, quæ non probabantur evidenter; ergo ex testimonio Scripturaræ, & primitivæ Ecclesiae constat, non requiri evidentiam de veritate Religionis Catholicæ, ut unusquisque fidelis credit fide divina Religionem Catholicam. Confirm. 2. exemplis per totū orbem conspicuis in Ecclesia Dei; postquam enim homines docti, & sapientes viderunt simplices, & indoctos firmissimè credidisse, ideoque libenter, & alacriter pro Christo sanguinem suum fudisse, eorum exemplō ipsi docti, & sapientes captivarunt intellectum in obsequium Dei revelantis, & experientiā deprehenderunt, se posse firmissimè, & certissimè credere Deum revelasse Religionem nostram, etiam si talis revelatio non probaretur evidenter; ergo &c.

Probatut 5. Hæc duo inter se valde distincta sunt, scilicet evidens obligatio credendi aliquam rem, & evidencia de veritate ejusdem rei; ut constat ex num. 569. ergo hæc duo sunt etiam valde diversa, evidens obligatio credendi fide divina Religionem Catholicam esse veram, & evidencia de veritate Religionis Catholicæ; atqui presupposita evidentiā de obligatione credendi fide divina Religionem Catholicam esse veram, possumus credere fide divina veritatem Religionis Catholicæ; ergo non est de necessitate fidei secundum se evidencia de veritate, neque in singulis fidibus requiritur ad credendum; conseq. cum min. videatur legitimè descendentes ex primo antecedente. Probatut igitur illud primum antecedens: evidens mihi est, quod ego debeo credere homini veraci, & prudenti, contra quem nullam habeo suspicionem de mendacio, aut falsitate; & tamen non est evidens, verum esse, quod ille dicit; evidens est filii parvis, quod debent credere patri, aut matri, & tamen non est evidens, vera esse, quæ dicunt pater, & mater; & sic de pluribus alijs exemplis passim obviis; ergo &c.

Confirm. Non possumus prudenter negare, homines in Ecclesia Dei doctissimos, & virtutis famâ preditos eliciuisse actus fidei divinæ, ac proinde habuisse sufficientem approximationem Verbi Dei; atqui, ut ipsi testantur, non habebant evidentiam de veritate, vel de revelatione divina; sed solum evidentiam de obligatione credendi; ut constat ex verbis D. Thomæ, & Eximij Doctoris superius allatis, quod

quod etiam de se ipso testatur Bellarminus lib. 4. de Notis Ecclesiæ cap. 14. ubi ait: *Ex miraculis demonstratur Ecclesia, non quod evidentiā, vel certitudinem rei, sed quod evidentiā, & certitudinem credibilitatis; hujus ratio est, quia ante approbationem Ecclesia non est evidens, aut certum certitudine fidei de illo miraculo, quod si verum miraculum, tamen est tale, ut evidenter faciat rem credibilem;* & quidem, quod non sit evidens, patet, *quia tunc fidēs effet evidens;* quod non sit certum certitudine fidei, patet; *quia non constat ea certitudine, cui non possit subesse falsum;* illam non posse esse illusionem Demoni: at ex Ecclesia demonstratur miraculum quod certitudinem rei; *quia, quando Ecclesia declarat miraculum factum, esse verum miraculum, certi sumus, ita esse;* ergo &c.

722. Probatur 6. Actus fidei utpote liber, & meritorius juxta doctrinam Scripturæ, Conciliorum, & Patrum, superiori adductam indiget liberò voluntatis imperio; atqui non posset indigere liberò voluntatis imperio, si ad illud eliciendum voluntas ex animi præparatione disposita non esset ad imperandum actum divinæ fidei, quando præluceret evidentiā de obligatione credendi, licet non præluceret evidentiā de veritate rei credendæ, sive de divino testimonio rem illam testificante; ergo neque ex necessitate fidei, neque in singulis fidelibus requiritur evidentiā de divino testimonio dicente, Religionem Catholicam esse veram; proindeque neque requiritur evidentiā de veritate talis Religionis Catholicæ; major & conseq. tenent, min. vero probatur. Intellectus non indiget liberò voluntatis imperio ad assentendum objecto ex motivo, & propter morivum evidenter cognitum, & evidenter connexum cum objecto; hæc enim est vis evidentiæ, quæ rapit intellectum ad assensum, ut experientia constat & inductione per ea omnia, quæ sunt simpliciter evidentiæ; atqui, si necessariò deberet præcedere non solùm evidens obligatio credendi veritatem Religionis Catholicæ propter infallibile testimonium divinum, sed deberet etiam præcedere evidens cognitio infallibilis de existentiā divini testimonij dicentis, intellectus evidenter cognosceret Religionem Catholicam esse veram ex testimonio divino evidenter cognito, ut existente, & connexo cum ea veritate; & quamvis omnia alia deficerent, satis esset illud divinum testimonium, ita evidenter cognitum, ad asserendam veritatem Religionis Catholicæ; ergo intellectus necessitaretur ad asserendam veritatem Religionis Catholicæ unicè propter testimonium divinum, quin ad hoc ullo modo indigeret libero imperio pia affectio-

nis necessitaretur propter intrinsecam veritatem extermorum ad asserendum, extrema existere, sed etiam necessitaretur ad asserendum, extrema existere propter exigentiam unionis, quam evidenter cognosceret metaphysicè connexam cum existentia extermorum, quin ad unum, vel ad alterum assensum indigeret piò voluntatis imperio; ergo, si intellectui proponeretur veritas Religionis Catholicæ non solùm propter evidenter connexionem signorum cum ipsa, sed etiam propter evidenter connexionem infallibilis divini testimonij cum eadem, intellectus necessitatur ad asserendum, Religionem Catholicam esse veram, non solùm propter signa credibilitatis præcissim à testimonio divino, sed etiam propter infallibile testimonium divinum præcissim à signis credibilitatis; quomodo ergo starer obsequium illud maximum, & tam laudabilis captivitas intellectus, quam Scriptura tantum commendat 2. Corinth. 10. *In captivitatem redientes omnem intellectum in obsequium Christi;* ita, ut parati semper simus dare rationem de nostra fide per evidenter obligationem credendi; juxta illud 1. Petri 3. *Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, que in vobis est fide,* vel ut alij antiqui Codices legunt, quos sequitur D. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 10. in argumento, *sed contra. De ea, que in vobis est fide, & fide.*

724. Astero 2. Non est evidens nobis, Religionem Catholicam esse veram, sive à Deo traditam. Probatur 1. Si nobis esset evidens, Religionem Catholicam esse veram, sive à Deo traditam, vel esset evidens evidentiā supernaturali à Deo infusa, vel evidentiā naturali à nobis per discursum acquisita: sed neutrò modò est nobis evidens; ergo &c. Probatur min. in primis non est evidens nobis evidentiā supernaturali à Deo infusa; talis námque evidentiā cùm necessaria non sit ad fidem secundum se consideratam, ut constat à num. 710, nec assignabilis sit ratio de eo, quod in nobis infusa sit, pro libito, & sine fundamento adstrueretur; deinde non est evidens evidentiā naturali, nam vel hæc esset metaphysicè, & intrinsecè certa, vel tantum extrinsecè; intrinsecè autem fingi non potest, cùm Religio Catholicæ sit supernaturalis, & nullus actus naturalis possit metaphysicè, & intrinsecè connecti cum ente supernaturali, ut diximus à num. 386. de virtute pœnitentiae. Rursus neque dici potest evidentiā extrinsecè certa, quandoquidem non necessitatur ad assensum absque illa vel imprudenti formidine, sed experimur plura retrahentia, quæ in obsequium fidei liberè vincimus; ergo neutrò modò est nobis evidens. Confirmatur. Ut esset evidens nobis, Religionem Catholicam esse veram, sive à Deo traditam, satis non esset evidentiā moralis media ex se comparsibilis intrinsecè cum formidine de opposito, quam possunt acquirere sapientiores, ut ait Eximus Doctor num.

Uuuu 2

709. li-

723. Confirmatur. Si Petrus cognosceret per speciem intuitivam extrema, & per aliam cognitionem cognosceret intuitivè unionem, ut connexam metaphysicè cum extremis, non so-

R.P. Gormaz Theolog. Tom. I.

709. licet majorem vim habeat ad expellendam formidinem, quam evidenter moralis infima, quam rudes, & indocti acquirere solent; sed requireretur evidenter moralis suprema, &c, ut intendunt Adversarij, metaphysicè connecta cum veritate Religionis Catholicæ, eamque veritatem evidenter ostendens, qualem ipsi contendunt esse, quam habemus de existentia Constantinopolis, quamque negat Eximus Doctor disp. 6. de fide lct. 6. num. 2. cum enim naturalis sit, nequit connecti metaphysicè cum veritate Religionis Catholicæ, quæ supernaturalis est; ergo &c.

725. Probatur 2. Demonstratio veritatis talem habet in intellectu energiam, ut semel acquisita maneat deinceps ex ipsa natura rei semper in intellectu sibi compote, vel in se, vel in effectu suo, scilicet in specie experimentali, quam relinquit, excludens quamcunque formidinem de opposito; sic, qui semel obtinuit demonstrationem de veritate alicuius propositionis Euclidis, neque prudenter, neque imprudenter formidare amplius potest ex natura rei, an sit falsa; non enim potest formidare, dum manet in intellectu sibi compote demonstratio formalis in se ipsa, neque quando illa praesensit, cum relinquit speciem experimentalis ex natura rei excludentem formidinem, ut experientia demonstrat; unde respectu illius, qui semel penetravit modum conficiendi demonstrationem de veritate alicuius propositionis Euclidis, licet nunc non recordetur quomodo conficiatur, ut saepè contingit; si tamen ab illo queramus, an hæc propositione Euclidis sit vera, vel falsa, statim responderet absque ultra formidine esse veram, quod quidem signum est, demonstrationem semel acquisitam manere deinceps ex natura rei semper in intellectu sibi compote vel in se, vel in effectu suo excludendo omnem formidinem; atqui homines docti, qui expendendo signa credibilitatis semel assecuti sunt evidenter de obligatione credendi, non obtinerunt exinde evidenter excludentem deinceps ex natura rei omnem formidinem de falsitate Religionis Catholicæ, sed decursu temporis imprudenter dubitaverunt, & exinde ad alia imprudentia iudicia progradientes in formalem internam hæresim inciderunt, ut constat ex Scripturis, Pontificibus, Concilijs, & Patribus damnantibus tales hæreses internas; aliter non veras hæreses, sed phantasmatata tantum damnassent; ergo ex signis credibilitatis fides Catholicæ, licet sit in nobis evidenter credibilis, & credenda, non est evidenter vera.

726. Respondebis, illos, qui expendendo signa credibilitatis assecuti sunt semel evidenter de obligatione credendi, obtinuisse etiam evidenter de veritate Religionis Catholicæ, quamquam postea imprudenter formidaverint, & de gradu in gradum miserè ruendò in hæresim internam tandem inciderint. Quare exinde non infertur, eos non habuisse evidenter de

veritate Religionis Catholicæ, sed potius voluisse retrahere intellectum à moribus evidentiis generantibus. Contrà tamen 1. Semel acquisita evidenter de veritate alicuius objecti, licet ex imperio voluntatis intellectus potius se distrahere non attendendo ad rationes generantes evidenter, non tamen potest ex imperio voluntatis amittere speciem experimentalem, quam acquisivit, in qua tamquam in effectu suo remanet evidenter excludens omnem formidinem de veritate illius objecti, ut constat ex num. superiori; ergo, si illi assecuti fuissent evidenter, non potuisse ex imperio voluntatis in internam hæresim incidere. Contrà 2. Ex eo illi hæretici habent remorum conscientiæ de eo, quod male agunt, relinquendò Religionem Catholicam, argu in hora mortis saepè visi sunt fortis suam deplorare, quia moriuntur ut heretici, quin vixit unquam nullus Catholicus, qui in morte fecerat, quia moritur ut Catholicus, & non ut hæreticus; ex eo nempe quod, cum semel habuerint evidenter de obligatione credendi, hac semper manet vel in se, vel in suo effectu ita, ut ex imperio voluntatis tolli non possit; ergo, si habuissent evidenter de veritate, non potuissent haec ex imperio voluntatis auferri, pro indequæ in hæresim internam incidere non posse.

Contrà 3. Licet ille, qui semel assecutus est evidenter de aliqua veritate, plures inadvertentias habere possit, ad quas maxime conductus voluntatis imperium, proper quod intellectus ad alia distrahit, at non potest pati formidinem adhuc indeliberatam de falsitate objecti demonstrati, in quo fides, licet certissima, tamen, quia est obscura, distinguunt ab evidentiis. Nam evidens nobis est intellectum instrutum evidenter de veritate alicuius objecti non posse per ullam inadvertentiam secum componere formidinem de opposito, licet inculpabilem, & indeliberatam, & quod evidenter ratione certitudinis reddat intellectum certum, & ratione claritatis incomplicabilem cum qualibet etiam indeliberata formidine: at non est evidens, intellectum fidem non advertentem ad obligationem credendi absque formidine, & inculpabiliter distractum, si tantum attendar ad rationes pro objecti veritate militantes, non posse pati aliquam inculpabilem, & indeliberatam formidinem, ut docet D. Thomas 2. 2. quæst. 4. art. 8. explicans excessum certitudinis fidei supra evidenter quantum ad se, non quantum ad nos; & expavit Exim. Doctor disp. 6. de fide lct. 5. num. 12. scribens: Sensus ergo illius distinctionis, ut veritatem continet, esse debet, fidei actum ex se habere puram certitudinem; nihilominus tamen ex parte subjecti posse cum illo concomitante esse aliquam imperfectionem indeliberatae formidinis, seu dubitationis, quam non possit fides impediare, seu prævenire propriæ obscuritatem suam; & ita explicit D. Tho-

mas suprà ad 2. & quæst. 10. de veritate art. 12. ad 6. & quæst. 14. art. 2. ad 7. & in secundum distinctione 23. quæst. 2. art. 2. quæst. 3. sed hæc omnia satis indicant, fidem non arguere in nobis evidentiā de veritate Religionis Catholicae; ergo &c.

728. Confirmatur 1. Licet supponamus, quod intellectus ad alia distractus, postquam acquisivit evidentiā de obligatione credendi, posset non attendere ad obligationem credendi absque formidine, & attendendō præcisē ad veritatem objecti possit inculpabiliter, & inde liberatē formidare; at si attendat ad obligationem credendi, nunquam potest formidare de sua obligatione eo præcisē, quod semel acquisiverit evidentiā de obligatione credendi; ergo inculpabilis, & indeliberata formido illa de veritate objecti, quæ non excludat fidem, proindéque neque excludatur à fide, satis aptè indicat, fidem in nobis non presupponere evidentiā de objecto. Confirmatur 2. Si evidentiā semel acquisita posset ex natura rei, vel ratione sui, vel ratione effectus, quem relinquit componi deinceps in eodem intellectu cum formidine de objecti veritate semel evidenter cognita, posset etiam aliquis omnino obliviſci evidentiā semel acquisitā, proindēque posset etiam advenientibus de novo rationibus contra veritatem objecti, de quo prius habuit evidentiā, inculpabiliter deponere assensum semel præstitum; sed id dici non potest, ut constat ex num. 605. aliter, qui semel amplexus est fidem, posset illam inculpabili deponere; ergo &c.

729. Probatur 3. eadem ratio, quæ probat Religionem Catholicam esse nobis evidenter credibilem, & credendam; probat etiam, non esse nobis evidenter veram; ergo &c. Probatur aut. ideo Religio Catholica est nobis evidenter credibilis & credenda, quia ex signis credibilitatis superius expensis ita clare cognoscimus, illam esse à Deo, ut de illius veritate five absolute, five respectivè ad omnes alias sectas consideretur; non possimus, nisi imprudenter formidare; miracula enim eas habent notas, ut suprà expendimus, quas excogitare potest ratio naturalis ad prudenter asserendum, ea esse vera, ita, ut non nisi imprudenter negari possit, talia esse, ut negabant Donatistæ, contra quos, tanquam contra homines imprudenter assertentes, invehitur actiter Augustinus, & Beda lib. 4. cap. 48. in 11. Lucae caput contra illos, qui ad credendum exigeabant videre miracula: Alij, inquit, tentantes signum de celo querebant ab eo, vel in morem Eliae ignem de sublimi ventre empiebant, vel in similitudinem Samuelis tempore astivo mugre tonitrus, coruscare fulgura, imbreu mire, quasi non posse & illa calaminiare, & dicere occultis, & variis aëris passionibus accidisse.

730. Quare, cum per solam imprudentiam, & calumniam negari possit, miracula, & alia signa esse à Deo, ille, qui expendit credibilitatis

signa, solum potest imprudenter negare, illa esse à Deo, proindéque solum potest imprudenter negare, Religionem Catholicam esse veram, in quo stat evidentiā de credibilitate, & obligatione credendi; cùm evidens nobis sit, teneri nos adimplere obligationem, quam ita clare cognoscimus, ut nouissim imprudenter negare possimus fundamenta, ex quibus nobis intimatur; unde Bellarminus citatus num. 721. accuratè dixit: Ante approbationem Ecclesia non est evidens, aut certum, certitudine fidei de nullo miraculo, quid sit verum miraculum, tamen est tale, ut evidenter faciat rem credibilem; sic Presbytero est evidens obligatio parenti suo Episcopo, & tamen non est illi evidens, quod sit Episcopus; nam evidens non est, quod sit rite baptizatus, & non potest esse Episcopus, si rite baptizatus non sit; atqui eo ipso, quod possimus vel imprudenter negare fundamenta, vel formidare de veritate fundatorum, non est nobis evidens veritas; si quidem evidentiā de veritate ita rapit intellectum ad assensum, ut excludat non solum prudentem, sed etiam quacunque imprudentem formidinem; ergo eadem ratio, quæ probat Religionem Catholicam esse nobis evidenter credibilem, & credendam, probat etiam, non esse nobis evidenter veram; & certè si esset evidenter vera, cùm nemo timet tentationes contra evidentiā, nec timere posset contra fidem, quod quād falsum sit, vel ipsa experientia demonstrat. Ex dicitis

Fit 1. Dupliciter excogitari posse evidentiā formalē actus assentientis veritati Religionis Catholicae absque formidine, alteram quidem intrinsecè veram, & alteram solum extrinsecè. Evidentiā formalē actus non tantum extrinsecè, sed etiam intrinsecè vera stat in actu, qui ex apparentia objecti ita necessariò assentitur objecto, ut actus ipse ex intrinsecis suis connexionem habeat cum objecto ut affirmato; quare, cùm actus connexionem ejusmodi accipere non possit, nisi ab aliquo ex his tribus, nempe 1. ab objecto per se noto v.g. quando afferimus, totum est majus sua parte. 2. ab aliquo certo, & evidenter cognito, ut connexo cum objecto ut affirmato v.g. quando ex dependentia creatura ab alio evidenter, & certè cognita, ut connexa cum prima omnium causa incaulata, & independente ab alio inferimus per evidētem demonstrationem pri- mat omnium causam, scilicet Deum.

3. Ab ipso Deo, qui verissimè objectum cognoscit, & potest pro suo libito nulla respectu nostri praefposita apprehensione, aut apparentia objecti infundere nobis evidētem cognitionem de ipso objecto vel intrinsecè, vel latenter quod modum supernaturalem, supernaturalitate Philosophica, aut Theologica, prout ipsi Deo libuerit, ut diximus num. 605. & latius à num. 464. & reperit D. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 9. ad 3. unde, licet evidentiā naturalis de credibilitate, & credentia Re-

ligionis

ligionis Catholicæ non possit conducere intrinsecè ad acquirendam cognitionem supernaturalem, Deus tamen infundit nobis cognitionem, & illustrationem supernaturalem de ea credibilitate, & credentia, necessariam quidem, ut voluntas sit proximè potens elicere piam affectionem supernaturalem, ut diximus num. 593. & definit Tridentinum sess. 6. can. 3. quamquam nos in hoc statu non possumus discernere, an actus sit naturalis, an supernus; sicut, quando elicimus amorem Dei, non possumus discernere, an ille amor sit naturalis, vel supernus; quod desumitur ex natura entis theologicè superni discretionem istam nostram superantem; etiam autem evidentiam semel acquisitam non potest jam deinceps intellectus sibi compos ex natura rei formidare, ut saepè diximus; ceterum duo valde notanda sunt: primum quidem ex industria saepè dixisse in intellectu sibi compote; nam amentes non possunt rationabiliter uti specie experimentalis reliqua à demonstratione, quam ante amentiam acquisierunt. Secundum ex industria quoque dixisse, eam specie perseverare deinceps ex natura rei, quod ad rem nostram satis est; nam, licet per negligientiam, aut aliam similem causam posset post longum tempus ratione contrarij supervenientis destrui ea species experimentalis, quae ex natura rei exigebat stabilitatem, circa rem debitam non fieret inculpabiliter, nec fieri potest, dum ipsa perseverat: cum tamen experientia doceat fideles, dum sunt proximè potentes ad elicendum actum fidei, quandóque pati tentationes contra fidem, eosque posse imprudenter formidare, si nolint adimplere suam obligationem; quod signum manifestum est, eos non habere demonstrationem neque in se, neque in effectu suo, ac proinde fidem in nobis non presupponere evidentiā de objecti veritate.

733. Evidentia verò formalis actus non quidem intrinsecè, sed extrinsecè vera sit in actu, quo ex apparentia objecti assentimur absque formidine objecto, ut in re est; ita, ut actus ex intrinsecis suis non connectatur cum tali objecto, ut affirmato; talis autem actus præscindendò ab omnipotencia Dei extrinsecè determinante ad unum, non aliter elici potest, nisi quando aliquid motivum ducens ad assensum proponitur cum carentia omnis retrahentis in oppositum, removendò prohibens, juxta doctrinam D. Thomæ 2. 2. quæst. 2. art. 10. ad 2. ita, ut motivorum pondus sic dispositum obruat intellectum, nec relinquit illum formidare de opposito; sic confingit respectu intellectus, & voluntatis in motibus primò primis, ut diximus à num. 114. & 173. de Beatitudine, quæ sanè est ratio, propter quam in illis motibus voluntas non peccat; hoc modo necessitantur Dæmones ad assentendum veritati Religionis Catholicæ, ut diximus à num. 692. quandoquidem motiva pro veritate Religionis Catholicæ proponuntur illis absque ullo retrahente,

& vellent, quod non ita propounderentur, id est, que laudabilitatem non habent, ut diximus à num. 563. Non enim possunt Dæmones ibi persuadere, quod haeretici, & inimici Religionis Catholicæ imprudenter asserunt; nimis miracula, & alia signa comprobantia veritatem Religionis Catholicæ non esse vera miracula, sed arte magica, ope Dæmonum facta, Sciant equidem Dæmones ea miracula facta non esse ope ipsorum, neque eorum superbiam, in qua pertinaciter perseverant, finit eos, ut sibi persuadeant, aliquam fortasse creaturam esse ipsius nobiliorem, eisque occultam, Deo que inimicam, quæ ad decipiendos homines ea mirabilia opera exhibeat; unde, cum nullum illis superfite retrahens in oppositum, obruitur eorum intellectus, & contra suam voluntatem necessariò, & coactè assentiantur, sicutque credunt, & contremiscunt; non ita leguerunt Angeli sancti, dum erant viatores, qui proposita evidenti obligacione credendi captivârunt libenter intellectum in obsequium fidei, sicut captivant illum animæ purgantes, licet habeant etiam evidentiam in attestante, quia potius primus Angelus, qui alios illuminat, & qui habuisse creditur evidentiam in attestante non quidem ab illa evidenter, sed ab obligatione credendi, movebarunt ad imperandum assensum fidei ex dictis à num. 710. ubi notandum etiam est, quod, ut intellectus obruant motivorum pondere, necessarium non est, ut metaphysicam connexionem agnoscat; sed quandoque sufficit minor vis motivorum cum aliquo adjuncto, quod homo timeret, vel maximè desideraret, unde ex vehementi animi passione obruitur intellectus, nec maner illi locus formidini, ut docent Theologi in tract. de Passionibus. Sic nemo sibi persuadebit, quod non combureretur, si propter sua delicta mittatur in fornacem accensam, neque formidabit de combustionē, vel de ejus carentia, quamquam sciat, Deum, si velit, posse combustionem impedire; quod idem comprobatur facile potest quam plurimis alijs exemplis ab experientia desumptis.

Quando autem intellectus sive è quod penetrer connexionem unius cum alio, sive è quod motivorum pondere obruarunt, sibi persuaderet connexionem unius objecti cum altero, non potest elicere assensum unius sine assensu alterius; sic, qui sibi persuaderet, dari unionem connexam cum extremis, non potest affirmare existentiam unionis, quin affirmet existentiam extremerum. Quamobrem, cum intellectus proponitur aliquid motivum ducens ad assensum alterius objecti absque ullo retrahente ex assensu illius motivi, assentitur necessariò alteri objecto; non quidem ratione evidentiæ formalis intrinsecè vera, cum motivum illud non sufficiat ad talem evidentiam generandam; sed propter illud motivum cum carentia retrahentis apprens, quo obmititur; & hæc est ratio, quare juxta doctrinam Eximiij Doctoris

Doctoris citatum num. 512. Conclusio Theologica est naturalis, licet inferatur ex duplice premissa supernaturali; nam intellectus, licet non possit naturaliter penetrare ens supernum, ejusque existentiam evidenter afferere; at per assensum praemissis semel adhibitus non solum habet motivum apparensem ad assensum conclusionis, sed etiam habet remotionem impedimentorum, qua intellectus impellitur, & obtruitur, ut exerat vires suas elicendō assensum illativum; unde vi sua naturali infert illam conclusionem, quae ut potest naturalis non potest habere certitudinem superlatim actum naturali, neque conneeti potest cum ente supernaturali; liquidem ens supernum, quā tale, excedit connexionem nature.

736. Fit 2. Non posse nos elicere actum divinæ fidei per simplicem adhesionem ad Verbum Dei ex libero voluntatis imperio ad fidem omnino necessario, ut intellectus captivetur, si non aliter sit parata moveri voluntas ad imparandum, nisi ex evidentiā testimonij divini dicentis; necesse quidem omnino est, ut intellectus sive habeat, sive non habeat evidentiā in attestante captivetur, ut eliciat actum divinæ fidei, quod significat Apost. cit. num. 723. dum docet, non solum hunc aut alterum, sed omnem illum captivandum in obsequium fidei, id est, sive habeat, sive non habeat evidentiā in attestante. Quare valde timeo, quod Adversarij nullum unquam elicerent actū divinæ fidei, si, dum credunt, non ostenderent sententiam suam falsam esse; censeo enim, ipsos judicare se veritatem Religionis Catholicæ evidenter agnoscere, cū reverā non agnoscant, atque exinde moventur ad credendum ex libero voluntatis imperio, sūpē nāmque contingit, quod homo judicat se aliquam demonstrationem assūctum esse, quam post majus examen agnoscit non fuisse demonstrationem, sed puram demonstrationis apparentiam; ut ait Eximus Doctor disp. 3. de fide sect. 13. num. 6. nec aliam invenio viam, ut Adversarij verum divinæ fidei actum eliciant.

737. Fit 3. Non posse in sententiam nostrā re-torqueri illationis nostraræ vim, quasi nos habentes evidentiā de veritate Religionis Catholicæ, dum credimus, censemus illam non habere, quando revera illam habemus. Ratio est, quia evidentiā, quae revera talis est, & non solum apparensem, obscuritatem penitus excludit, quam evidentiā tantum apparensem evidentiā tantum apparente componi revera posse cognitiō non evidens de objecto, at cum evidentiā revera habita de objecto componi non potest judicium de non evidentiā, ex quo argumenta à nobis efformata contra Adversarios vim majorem accipiunt; quandoquidem negari non potest, quod homines in Ecclesia Dei, & doctrinæ, & virtutis fama conspicui sūpē elicerint actum divinæ fidei, cū ipsi

planè fatentur, se non habuisse evidentiā de veritate Religionis Catholicæ; ut constat ex num. 721. indubitable appareat, quod talem evidentiā non habuerint; unde multò minus habuerunt illam juxta regularem hujus prouidentiæ ordinem alij minus docti, & sapientes: nec credam, quod Adversarij doctiores sint Authoribus illis, quos suprà adduximus; quamobrem evidentiā de veritate Religionis Catholicæ neque requiritur ex necessitate fidei secundūm se, neque est necessaria in singulis fidelibus ad credendam fidei divinae veritatem Religionis Catholicæ, neque fundamenta habemus, ut dicamus, adesse in nobis talem evidentiā.

Fit 4. Religionem Catholicam ex necessitate fidei secundūm se non posse aliter dici evidenter veram evidentiā morali, nisi sumendō evidentiā moralem pro evidentiā credibilitatis, & credititatis, sive pro evidentiā de obligatione credendi fidei divinae, quidquid regula divina infallibilis, nempe Ecclesia, de qua egimus à num. 363. nobis approximat, & credendum proponit, quod etiam insinuavimus num. 591. Quapropter, si Adversarij concedant, non requiri apparentiam convincitatem intellectum ad assensum, juxta meritum objecti evidenter cognitum, sed sufficere illam, quam communiter vocamus credibilitatem, & credititatem, sive evidenter obligationem credendi, cūque vocent evidentiā moralē, vel practicam contradistinctam à pura probabilitate, quae actum oppositum non reddit temerarium, sed minus probabilem, ut dicimus num. 742. convenienti nobiscum in re, & faciunt solum quæstionem de nomine, abuentes nominibus; dum apparentiam non convincitatem intellectum vocant evidentiā simpliciter; at si standum sit rigor verborum, quibus Adversarij se explicant, non hæc, sed alia est evidentiā, quam admittunt; cū dicant esse evidentiā testimonij divini, ut metaphysicæ connexam cum ipso testimonio divino, ita, ut iudicia prævia ad piam affectionem sint ex se ipsis incompositibilia cum quacunque etiam imprudente formidine, ac proinde, quod afferant apparentiam testimonij divini convincitatem intellectum ad assensum; hanc enim evidentiā dicimus neque requiri ad fidem secundūm se, neque reperi in nobis.

738.

SECTIO II.

Solvuntur Opposita.

739. Objecies 1. contra primam assertioneñ: Si fides secundūm se considerata non præ-exigeret evidentiā de objecto, & quidem metaphysicam, ideo esset, quia stare non posset maximum fidei obsequium, & intellectus captivitas; sed hoc non infertur; ergo &c. Probatur